

OUD – DUIVENDRECHTSE SAECKEN

NUMMER 3, JAARGANG 5, SEPTEMBER 2008

WAT BEN JE TOCH VERANDERD IN DIE JAREN.....

Uitgave onder auspiciën van de Stichting Oud - Duivendrecht

De minimumbijdrage in de drukkosten van dit blad bedraagt € 1,50

INHOUD Oud-Duivendrechtse Saecken, nummer 3, jaargang 5, september 2008

“Wat ben je toch veranderd in die jaren....”

Voorblad	1
Inhoudsopgave	3
Voorwoord	4 – 5
De oudste zus vertelt	6
Herinneringen van de jongste	9 – 10
Kitty Wortel schrijft over de burenen...	11 – 12
...en over de oorlogstijd en het gemengde zangkoor en...	13 – 14
...Koninginnedag, kerkschappen, de bieb en de huisarts...	15
...Na de lagere school en de familie Manché...	16
...De (verbreding van de) Rijksstraatweg...	17 – 19
...en over de verhuizing	20
Adieu.	21
Rinus Wortel: grootvader en kleinzoon	22 – 26
Over Strandvliet / Strandvlied gesproken	27 – 35
De klassefoto van Kitty Wortel (1936)	36
(Wetensw-) aardigheden	37
Hoe u kunt bijdragen	38
Kaart ca 1900	40

Naast de dames Wortel, Lucia Schouten, Rinus Wortel en de heer Schoenmaker heeft de redactie bij de samenstelling van dit nummer ook hulp gehad van én informatie nagetrokken bij Peter en Marjo Griffenjoen, Rob Wintershoven, Mart Ribbens, Herman Souer en Onno Boers.

De foto van de Rijksstraatweg op bladzijde 19 is afkomstig uit het archief van Van Walbeek.

M.A. Schouten-Wortel

C.M. van Dam-Wortel

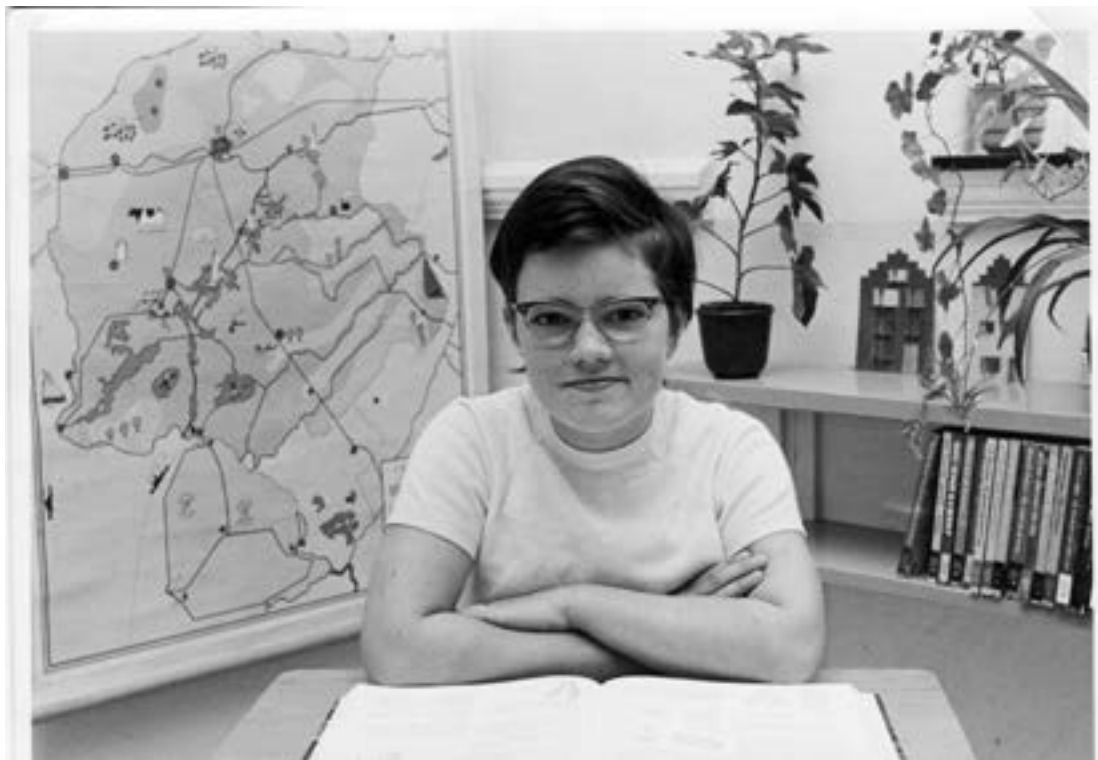
T.J..vd Lubbe-Wortel

Kitty

Tiny

Thea

September 2002

Lucia Schouten (geb.1955), dochter van Kitty, in de vijfde klas van de Sint Joannesschool

VOORWOORD

Deze uitgave van de Oud-Duivendrechtse Saecken is te danken aan (en begonnen met) de gezusters Wortel. De drie dames zijn naar aanleiding van een bezoek aan de Duivendrechtse Sint Urbanuskerk, waar een gesprek plaats vond met diaken Theo van Stiphout, en een bezoek aan de bibliotheek te Duivendrecht in gesprek gekomen met mevrouw Ans Quirijnen.

De bedoeling van de dames was nog eenmaal van wat oude herinneringen te kunnen genieten en te zien hoe het wonen in Duivendrecht vroeger was en wat het nu is.

Er is niet veel overgebleven van het oude gedeelte van Duivendrecht, maar de verhalen die hier uit voort komen liegen er niet om. Er werd uren gediscussieerd hoe het vroeger allemaal geweest was en dat alleen was al meer dan het luisteren waard.

Veel oude herinneringen zijn weer boven tafel gekomen en met de nodige foto's en anekdotes zijn de drie zusters maanden lang zoet geweest.

Ik ben de dochter van een van deze dames en heb bij het tot stand komen van deze ontmoeting in Duivendrecht, met de kerk en de Stichting Oud-Duivendrecht, in augustus 2007 toch wel een kleine vinger in de pap gehad en hoop dat het tot stand brengen van deze uitgave veel leesgenot zal opleveren voor vele oud Duivendrechtaren. Lucia Schouten

EN....van het een komt het ander. De dames waren puur verbaasd over de zo sterk oprukkende verstedelijking van het dorp uit hun jeugd, het groene en weidse Duivendrecht en telkens werden de verhalen onderbroken door : *“Wat is er toch veel veranderd in die jaren.....!”*. Een titel voor een nummer van Oud- Duivendrechtse Saecken?

Lucia moedigde de dames aan om oude foto's bij elkaar te zoeken en hun boeiende verhalen aan het papier toe te vertrouwen. Mevrouw Kitty Schouten-Wortel heeft haar verhalen met de computer geschreven en samen met Lucia en de redactie hoofdstukjes gemaakt en de foto's bij de verhalen uitgezocht. Een gezellige zomerse werkbijeenkomst is dat geworden!

De dames Tiny, Kitty en Thea Wortel woonden in hun jeugd naast boerderij Strandvliet, een boerderij die geofferd is voor de aanleg van de metro. Of de SOD iets meer wist van de historie van Strandvliet. Nou...wij zijn op zoek gegaan en hoe de redactie terecht gekomen is bij de heer W.K. Schoenmaker van Strandvliet en wat die twee boerenbedrijven (de een is geschreven met een “t” en de andere met een “d”) met elkaar te maken hebben: dat is een verhaal apart.

Het winkeltje van Opoe Wortel. Veel Oud-Duivendrechtse hebben het er zo vaak over. Opoe Wortel - Laan had aan de Rijksstraatweg 223 een galanteriewinkeltje, dat na de dood van opoe overging naar tante Door Wortel, de vrouw van Rinus Wortel. Zijn kleinzoon en naamgenoot (geb.1949) groeide ook op in Duivendrecht. Zijn spontane verhalen en unieke foto's maken het verhaal van de familie Wortel en hun verbondenheid met Duivendrecht compleet.

De redactie is zelf steeds weer opnieuw verbaasd hoe veel historische verhalen er bestaan en hoeveel foto's er zijn van (verdwenen) plekjes in Duivendrecht. Het gebeurt maar al te vaak dat foto's voor gebruik in uw en ons blad heel voorzichtig uit lijstjes gehaald worden of dat op zolders in oude dozen gezocht wordt naar herinneringen uit het verleden.

Alle medewerkers: héél hartelijk bedankt voor uw inzet bij de totstandkoming van dit nummer. Wij weten zeker dat uw verhalen gewaardeerd worden door onze lezers.

Oud en jong!

Redactie Oud-Duivendrechtse Saecken

Cornelis Wortel (02-02-1890)

Rechts: Gerarda de Heij (05-02-1890)
De andere Dame op de foto is Jacoba de Heij (09-09-1888), gehuwd met Nicolaas Geijsel.
Zij woonden bijna hun leven lang tegenover de R.K.Kerk.

Vader en moeder Wortel – de Heij met hun eerste twee kinderen Kees en Tiny
Amsterdam 1921

(Groot-) ouders en (klein-) kinderen WORTEL.

Cornelis Petrus Wortel: geboren Beemster 02-06-1862. Overleden Duivendrecht 28-11-1936
Werkzaam in de landbouw en brandstoffenhandel.

Gehuwd Wervershoof 07-05-1889 met Maria Laan. Geboren Zwaag 21-09-1862.

Maria is een dochter van Meindert Laan en Geertje Klaver.

Kinderen uit het huwelijk van Cornelis en Maria Wortel:

1. Cornelis Wortel, geboren Abbekerk 02-02-1890

2. Meinardus Wortel, geboren Wervershoof 30-09-1891. Overleden Diemen 19-07-1979

Gehuwd ca 1913 met Theodora Clazina van 't Wout.

3. Nicolaas Wortel, geboren Amsterdam 02-09-1894. Overleden Amsterdam 12-02-1895

4. Johanna Maria Wortel, geboren Amsterdam 26-02-1898. Overleden na 1965

Gehuwd met Wilhelmus Theodorus Houthuys, geboren Amsterdam 30-12-1894. Overleden
21-05-1965

5. Geertruida Maria Wortel, geboren Amsterdam 21-09-1902

Cornelis Wortel, geboren Abbekerk 02-02-1890. Overleden Duivendrecht 01-01-1967

Gehuwd Ouder-Amstel 06-02-1915 met Gerarda de Heij, geboren Sloten 05-02-1890.

Overleden Duivendrecht 13-07-1984. Gerarda is de dochter van Petrus Johannes de Heij en
Christina van den Boom.

Uit het huwelijk van Cornelis en Gerarda Wortel worden geboren:

1. Cornelis Petrus Wortel Amsterdam 15-06-1916. Overleden Amersfoort 13-09-1992.

Gehuwd met Helana Maria Vrolijk, geboren te Duivendrecht(?) 21-12-1919. Overleden
Amersfoort december 2007.

2. Christina Maria Wortel, geboren Amsterdam 11-11-1918. Gehuwd Amsterdam 06-07-1944.

R.K.Kerk Duivendrecht 11-07-1944 met Bernardus Franciscus Joseph van Dam, geboren in
Amsterdam 16-09-1918, overleden Hoorn 22-06-1989. Correspondent Ned.Bank.

Zoon van Petrus Antonius Josef van Dam en Johanna van den Riet.

3. Maria Alida Wortel, geboren Amsterdam 26-02-1925

Gehuwd met Josephus Schouten, geboren 04-08-1925. Overleden Amsterdam 02-07-1930

4. Theodora Jacoba Wortel geboren Ouder-Amstel 02-07-1930.

Gehuwd met Hendrik van der Lubben, geboren Amsterdam 03-03-1932. Overleden Almere
23-04-1993

Kitty Schouten- Wortel:

Onze grootouders van de Wortelkant woonden ook in Duivendrecht. Op nummer 223 aan de
Rijksstraatweg hadden zij een heel klein galanteriewinkeltje. Echt geen Blokker, maar ik denk
dat men er toch wel mee geholpen was. Op het voorblad: Opoe Wortel-Laan voor haar
winkeltje. In 1932 stierf Opoe Wortel.

Opa bleef toen alleen, maar na een paar jaar heeft hij het winkeltje toen overgedragen aan zijn
zoon Rinus en zijn vrouw Dora. Rinus en zijn vrouw hadden ook een groot gezin en de
woonruimte was beperkt. Zodoende kwam Opa bij ons in huis en daar is hij ook in 1936
gestorven. Het jongste meisje Truus, zat bij mijn jongste zus Thea in de klas en met haar
hadden wij eigenlijk het meeste contact. Helaas is zij op 33-jarige leeftijd al overleden.

De oudste van de drie zusters, C.M. (Tiny) van Dam – Wortel schrijft:

Het was een hele overgang toen ik op mijn 8ste jaar (in 1927) naar Duivendrecht verhuisde.

Van een meisjesnonnenschool naar een boerenschool, gemengd en hoofdzakelijk nonnen. Er stonden in de gangen onder de kapstok veel klompen, die werden uitgedaan wanneer men zijn klas inging, dan liep men meestal op zwarte wollen sokken, waarvan men de pluizen dikwijls onder de schoolbanken zag liggen. Ook bijzonder: twee verschillende klassen in een lokaal. Wanneer de ene klas schreef of rekende, had de andere onderricht. daar wende ik toch wel gauw aan. Zover de lagere school.

Tiny (geb.1918) en Kitty (geb.1925) Wortel.

Toen ik 12 was ging ik weer naar school voor de vervolgopleiding. De eerste 1 ½ jaar met de trein, dat was in 1931. Klein stationnetje op de Ouderkerkerlaan. De trein kwam aan en wij als scholieren waren met onze treinkaart verplicht in de scholierencoupé te stappen. Er was een coupé voor de jongens en een apart voor de meisjes, daar zaten dan al scholieren uit Abcoude in. Dat duurde dus 1 ½ jaar, toen werd het treinstation opgeheven. Ik moest toen wel overgaan op fietsvervoer, wat niet altijd meeviel. Kou en regen moesten getrotseerd worden.

Dé grote verandering kwam toen voor Duivendrecht. De smalle dorpsweg met aan weerszijde bomen, hoofdweg naar Utrecht, onderging een totale verandering. Het echte dorpse verdween toen eigenlijk. Voor ons huis aan de Rijksweg 114-116 (oude nummering) werd alles omgegooid om er meer een hoofdweg naar Utrecht van te maken.

Groeten uit Duivendrecht.

Achter ons huis gingen de spoorwegen grote ingrepen ondernemen. Een hoge dijk werd het, waardoor een stuk van de omgeving moeilijk bereikbaar werd.

Herinneringen van de jongste van de zusjes Wortel, T.J. (Thea) Wortel:

Een schortje dat ik droeg toen ik 3 jaar was kwam bij de Zusters Clarissen in de Kloosterstraat vandaan. Die maakten dat en verkochten het dan. Iedere maand en dan op maandagmorgen kwam er een zuster geld halen.

Thea (geb.1930) en Kitty (geb.1925) Wortel.
Bij het huis van Primus. Rijksstraatweg 116

Wij woonden aan de Rijksstraatweg 114 in een fijn huis, maar er waren geen buurkinderen. Wij woonden aan de noordkant; weinig zon. De Primussen woonden aan de zuidkant, met zon. De zandbak die wij hadden stond aan hun kant van het huis. Ik was daar veel als moeder weg was. Bij Oom Jo, Arie Kannewerf, de kaasboer van het dorp, en Marie Coppens, de huishoudster. Er waren ook 2 nichtjes in huis, die geen ouders meer hadden.

Ik heb niet op de bewaarschool gezeten. Pas op mijn 7e ging ik naar de lagere school. Het hoofd was zuster Clara. De 1e en 2e klas zaten bij elkaar in één lokaal en werd geleid door juffrouw Janssen, die uit Diemen kwam. De 3e en 4e klas zaten ook weer samen. Juf Hermans van die klassen kwam uit Amsterdam. Toen ik in de 5e klas kwam gaf zuster “Zwikkertus” daar les. Klas 6 had zuster Clara. Er was ook een 7e klas voor kinderen die niet naar de middelbare school in Amsterdam gingen. Ik heb daar ook heel kort les gehad want het was 1942 oorlogstijd. In oktober / november werd ik uitgeschreven door de Duitse bezetters. Ik ben in juli 1930 geboren en omdat ik leerplichtig was moest ik als nog naar Amsterdam op school. Ik kwam in de Frans Halsstraat terecht met Willy Enthoven, Annie Houweling en Ria Verburt. Dat werden mijn vriendinnen. Vervoer was er bijna niet. Eerst gingen wij met de fiets, maar later moesten wij lopen via de Weesperzijde naar het Amstelstation. Met de tram naar de Ferdinand Bolstraat (dat was een goedkopere kaart) en dan verder lopen naar school.

Mijn vriendinnetje van de lagere school vanaf de 1^e en 2^e klas was eerst Gertje Burghout, die woonde naast bakker Wolffenbuttel. De bakker had een dochter, daar spelde ik ook veel mee.

Met de dochter, Truus, van oom Rinus en tante Door van 't Woud spelde ik, net als met Thea van Schaick, die op de boerderij naast de R.K. Kerk woonde.

Als het 's zomers 's avonds lang licht was waren wij altijd aan het handballen of verstoppertje spelen. Wij hadden de ruimte, want er was geen autoverkeer. In 1944 konden wij niet meer naar school. Eerst gingen wij nog wel met fietsen met massieve banden. En toen tram en bus niet meer reden was het uit met de school in Amsterdam. Boer Kees de Jong van 't Is niet anders was de achterbuurman. Ari woonde over de spoordijk. Daar waren 4 jongens en 1 meisje Tiny. Zij was twee jaar jonger dan ik, maar ik trok toch veel met haar op. Toen ik niet meer naar school kon ben ik bij Kees de Jong op de boerderij gaan helpen. Tot hooien aan toe en ook in de huishouding. Koeien melken, dat durfde ik niet.

Vrienden en vriendinnen verdwenen uit het zicht. Je ging allemaal een andere kant op. Ik ging in Amsterdam werken en ons gezin verhuisde naar de Burgemeester van Damstraat 14. Toen kwam ik meer in contact met leeftijdsgenoten uit Betondorp en Diemen.

Burgemeester van Damstraat 14 op de hoek van de Populierstraat. Foto hieronder. Burgemeester van Dam was van 1899-1913 burgemeester van Ouder-Amstel. Hij is de opvolger van Burgemeester Kruimel en hij werd zelf opgevolgd door Burgemeester Cordes.

1945: Gezellig samenzijn voor Rijkstraatweg 114 (oude nummering)

- 1.Kitty Wortel 2.Kees Wortel 3.Thea Wortel 4.Chris Schouten 5.Tiny Wortel
 6.Annie Houweling 7.Oma Schouten 8.Gerarda Wortel - de Heij 9.Ben van Dam
 10. Opa Schouten 11.Cornelis Wortel 12.Corry Primus 13.Leo de Jong
 14.Tom ten Velde 15.Joep Schouten (met opgeblazen wangen) 16.Wies Primus

't Reijgersbosch Duivendrecht 1980: Gerarda Wortel - de Heij wordt 90 jaar.
 Naast haar 'n goede vriend Jacques Stols. Rechts haar zoon Kees Wortel

DE BUREN Het was echt een nostalgische ingeving om op 8 augustus 2007 nog een keer terug te gaan naar Duivendrecht.

In mijn herinnering heb ik, Kitty Wortel, een heerlijke tijd gehad op de Rijksstraatweg.

Eigenlijk leefde ik in beide panden, zowel in 114 als bij Primus in 116. Na al die jaren zou ik beter het interieur van 116 kunnen beschrijven als van 114. Het was een aaneengesloten erf, aan een kant een groot weiland en verder aan drie kanten slootjes, een bruggetje met een hekje ervoor. Ik kon dus niet weglopen.

Eigenlijk was het een vreemde samenstelling: op 114 een jong gezin en op 116 Opoe Primus met drie zonen. Jo en Adriaan ongehuwd en een weduwnaar Gradus met twee dochters Corry en Wies. En een huishoudster.

Nadat wij er in 1927 waren komen wonen stierf de oude moeder. Zij werd begraven in een authentiek Gelders kostuum met een grote zwarte muts. Ik zie het nog zo voor mij. In de rouwkamer stonden pluchen stoelen. Ook de vader van de meisjes stierf al heel snel daarna.

Mijn vader werkte als elektricien voor zijn gezin. De Primusmannen waren altijd thuis.

Adriaan was dan wel wethouder van de gemeente Ouder-Amstel, maar dat was volgens mij geen betaalde baan in die tijd. Jo ging iedere maandagmorgen op de fiets naar Amsterdam en was de rest van de week ook gewoon thuis. De twee meisjes, Wies en Corrie waren natuurlijk altijd bij ons in huis te vinden. In 1932 stierf Adriaan en in 1941 Jo Primus. Ik was heel erg op hem gesteld. Hij nam mij mee naar het Lilliput-Circus op het Frederiksplein in het Paleis voor Volksvlijt en wij maakten uitstapjes naar Den Haag.

In uw gebeden wordt aanbevolen de Ziel van Zaliger

JOANNES GERARDUS FRANCISCUS PRIMUS

Na een kort, doch smartelijk lijden, is hij, voorzien van de laatste H.H. Sacramenten overleden in den ouderdom van ruim 60 jaar in het O.L.Vrouwe Gesthuis te Amsterdam den 22sten April 1941 en werd hij begraven den 23sten d.a.v. op het R.K. Kerkhof te Drienen.

—

Benaauwdheden en kwellingen overvielen mij, maar ik heb mijnen mond niet geopend om te klagen omdat Gij het waart, o Heer, die mij beproeftet. Ps. 38.

Zalig zij, die geduldig lijden en zich aan den wil des Heeren onderwerpen. Want het lijden van dezen tijd is van geen gewicht tegenover de toekomstige heerlijkheid, die ons geopenbaard zal worden. Ecl. XIV II Rom. VIII. 18

Die zich over den arme ontfermt, woekert voor den Heer, die hem vergelding zal schenken. Een ziel die weldaden verpeest, zal zelf gezegend worden: want wat gij den minste der mijnen hebt gedaan, hebt gij Mij gedaan.

Spr. XIX. 17. Matth. XXV. 20.

De Heer sprak: zie ik neem dengene van U weg, dien gij tootter bemindet, doch weest niet bedroefd, gelijk zij, die geen hoop hebben. Thes. Mijne dierbare pleegkinderen, laat uwe liefde mij volgen over het graf, door uwe gebeden voor mij. De Heer heeft mi tot zich geroepen op een oogenblik, dat ik nog wenschte te leven voor U: Zijn Wil geschiedt; God zij op uwen weg, en Zijn engel begeleidt U. Tob. V. 21

Mijn Jerns. barmhartigheid. 300 d.a.f.

O.L. Vrouwe, help der Christenen, bid voor ons.

Onze Vader — Wees gegroet

E. Pakkeldij - Rijksstraatweg 100a - Duivendrecht

Kitty en Tiny Wortel met Corrie Primus
komen uit de kerk 3 maart 1940

Het overlijden van de broers gaf natuurlijk de nodige veranderingen. Wies en Corrie waren allebei verloofd en in 1942 trouwde Wies met Leo de Jong, die later als fotograaf bekend stond. Hij en Wies gingen op 116 wonen. Intussen was ook mijn zus Tiny getrouwd en in Amsterdam gaan wonen. Terwijl mijn broer Kees een baan had gevonden in Amersfoort en alleen de weekends thuis kwam. Het werd een beetje stiller in huis, hoewel wij ondertussen wel een oude dame in huis hadden gekregen, die niet meer alleen in Amsterdam durfde wonen. Zij woonde in de achterkamer en at met ons mee.

OORLOGSTIJD Drie weken voor de capitulatie kreeg 116 inkwartiering van acht Duitse militairen. Wij op 114 ontsnapten hieraan omdat ons huis al vol was. De Duitsers brachten echter veel etenswaren mee en zelfs cognac. Dat werd broederlijk ook met ons gedeeld. Een paar dagen na de bevrijding werden de Duitsers weggevoerd en dat was toch wel een beladen moment.

Na de aftocht van de Duitse militairen werden er een paar dagen later in het Willibrordusgebouw een aantal Canadese militairen ingekwartierd.

Waarschijnlijk heb ik in mijn beste (school) Engels met een van die lui staan praten want 's avonds kwam de kapitein aan mijn ouders vragen of ik niet bij ze mocht tolken en wat andere hand- en spandiensten verlenen.

In eerste instantie zag André Boom, die de beheerder was van het gebouw, mij als een kaper op de kust wat betreft het eten. Hij had een groot gezin met 6 jonge kinderen en weinig te eten. Hij dacht dat ik er met de buit van tussen zou gaan. Dat hebben wij toen samen besproken en hebben samen uitstekend gewerkt en veel plezier gehad. Hij heeft mij als een engelbewaarder beschermd!

Op de foto staat André Boom op de achtergrond te kijken hoe ik bezig ben met het eten bereiden voor de Canadezen.

GEMENGD ZANGKOOR Een koor dat in de oorlogsjaren ontstaan is, onder leiding van dirigent Jos ten Velden, was een groot succes.

Het gemengde zangkoor:

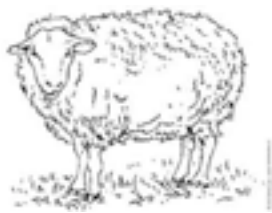
1.Kees Wortel 2.Agnes Buys 3.Leny Vrolijk, later getrouwd met Kees Wortel 4....Balvert
5.Nelly Vrolijk 6.Nel of Corry Balvert (tweeling) 7.Corry van Roemburg 8.Tiny Wortel
9.Lien Schelling 10.Agnes Schreiner 11. Nel of Corry Balvert (tweeling).

3 augustus 1941

De man op de voorgrond is Jos ten Velden, de latere de dirigent van het gemengde zangkoor.
Jos was organist van de Sint Urbanuskerk in Duivendrecht.

KONINGINNEDAG Dit was meteen ook de laatste dag van de zomervakantie. 31 augustus. Eerst 's morgens vroeg een grote optocht van beide scholen met versierde fietsen. Daarna naar een grasland voor onderlinge wedstrijden. Ook was er in een van de scholen een lokaal ingericht waar men alle prijzen kon bewonderen. Je keek je ogen uit: poppen in alle soorten en maten, springtouwen, fornuisjes, ballen en zelfs een paar horloges. Ik heb nooit iets gewonnen, waarschijnlijk was ik veel te onhandig en nerveus. Dan begonnen de wedstrijden: zaklopen, lopen met ballen op een bordje, was ophangen. Dat was echt heel spannend en ...je kreeg er honger van. Om een uur of twaalf gingen wij dan in optocht naar de paardenstallen van Wiegman. Daar stonden tafels op schragen en om op te zitten waren er allemaal groentekistjes. We kregen een of twee kadetjes (wat erop zat als beleg weet ik niet meer) en een glaasje prik. Daarna was de prijsuitreiking en na afloop daarvan gingen wij allemaal moegespeeld, maar tevreden naar huis!

KERKSCHAPEN Eenmaal per jaar was er een veiling van de kerkschappen. Dat was heel spannend. Al die wollige dieren die voor café Wiegman hun longen uit hun lijf stonden te blèren. De procedure was als volgt: In het vroege voorjaar gaven de boeren een pasgeboren lammetje aan de kerk. Het beest werd gemerkt maar bleef wel op de boerderij. In het najaar als ze dan volgroeid waren, werden ze openbaar geveild. Al die schapen met hun gemerktekende ruggen, dat was heel indrukwekkend om te zien. De totale opbrengst was natuurlijk voor de parochie. Als 's zondags de boeren met hun diverse bespannen koetsen naar de kerk kwamen dan gebeurde het nog wel eens dat er een paard op hol sloeg. De paniek was dan groot. Zo'n steigerend paard was een angstig gezicht.

BIBLIOTHEEK Beslist het vermelden waard. Die was in het lokaal waar de bewaarschool gevestigd was. Daar stond een grote kast vol met boeken. Iedere zondag na de Hoogmis kon men daar terecht. In mijn herinnering zelfs ook nog een avond in de week. Er was zelfs een catalogus (een dun geniet boekje). Misschien is er in de archieven nog wel een bewaard gebleven. De bieb werd geleid door Yke Bakker en mijn broer Kees Wortel. Het was natuurlijk vrijwilligerswerk. In de zomervakanties was de bibliotheek gesloten. Aan het eind van het lopende jaar kregen de beide vrijwilligers van de pastoor elk 10 pakjes sigaretten. Die gingen boven in de kast, want mijn broer rookte niet. Ieder jaar werd de voorraad groter. Uiteindelijk is Kees wel gaan roken en is hij op 76-jarige leeftijd aan longkanker overleden. Dat is dus de ironie des tijds!

HUISARTS In de dertiger jaren van de vorige eeuw was er geen huisarts in Duivendrecht. Men was afhankelijk van Diemen of Ouderkerk. Men had ook geen telefoon, dus was de bereikbaarheid nogal moeilijk. Toch had men een redelijk goed systeem bedacht: Dokter Hordijk uit Ouderkerk reed een of tweemaal per week met zijn auto naar Duivendrecht. Als er een zieke was dan werd dit gemeld bij de koster van de kerk (Opa Geijssel). Die zette een krant voor het raam en de dokter wist dat hij een zieke moest bezoeken. Nooit gehoord dat dit mis ging. Hoe de arts uit Diemen dit deed is mij niet bekend. De artsen waren zelf apotheekhoudend.

Voor medicijnen moest men dus wel naar Ouderkerk. Later was er ook een apotheek in Betondorp

NA DE LAGERE SCHOOL. Als je iedere dag naar de Mulo in de Rustenburger straat moet fietsen krijg je toch weer hele andere indrukken en wordt je dorpsblik wel opgerekt. Door het vele huiswerk en de lange schooldagen heb je eigenlijk geen tijd meer om buiten te spelen. Samen met Nel Burghout fietsten we iedere dag naar Amsterdam en iedere Duivendrechtter weet het nog wel: als je 's morgens wind tegen had, dan had je hem 's avonds weer tegen. Als het koud was werd je pas bij Blooker weer warm.

Nel Burghout woonde op nummer 227. Op nummer 223 het winkeltje, op 225 schilder Van Dijk en op 227 Bertus Burghout. Nel Burghout kon heel goed schaatsen en ik herinner mij dat ik met haar en opa Burghout, die aan de Zwetskade woonde, nog een paar maal op de Toekomst geschaatst heb. Dat was een grote plas, een ondergelopen polder. Daar was ook een koek en zopie en als wij koud en moe waren kregen wij een kop warme chocolade melk.

Ik heb geprobeerd Nel op te sporen, ook via het internet, maar dat is mij (nog) niet gelukt. Nel was getrouwd met Rob van de Brande. Zij heeft jaren met haar zoon in de wijk Bos en Lommer in Amsterdam gewoond.

NO 112 Dat was het huis naast ons. In 1929 werd het verhuurd aan de familie Manché, een gezin met een meisje van drie jaar. Zij werd mijn hartsvriendin en we hebben contact gehouden tot diep in de jaren 70 van de vorige eeuw. Haar vader was de eerste echte “ rooie rakker” die het dorp kwam bevolken. Een hardwerkende man. Hij was de administratief directeur van Zonnestraal, een sanatorium voor tbc-lijdende in Hilversum. Op zondag deed hij graag dingen waardoor de zondagsrust ontheiligd werd, zoals spitten en snoeien in zijn tuin.

En de schommel voor zijn dochtertje Jo werd zelfs op zondag getimmerd.

Op de foto:

Kitty en Jo in de tuin van Manché.

Vader Manché werd met Argusogen bekeken en men sprak er schande van. Gelukkig hadden mijn ouders daar geen boodschap aan. Wij hadden goede burens, maar het tekent wel de kortzichtigheid van een dorp.

In de crisistijd toen mijn zusje haar mulodiploma gehaald had, maar geen werk kon vinden, heeft zij een paar jaar bij Zonnestraal op het kantoor aan de Stadhouderskade gewerkt. Toen in 1935 no 112 verkocht werd aan Teun Beukeboom verhuisde de familie Manché naar Breukelen. Tot mijn 16e jaar heb ik al mijn weekends en al mijn vakanties bij hen doorgebracht.

Teun Beukeboom bouwde op 112 een melklokaal, een grote loods voor opslag en zijn melkwagen en daarnaast een stal voor zijn paard. In 1936 werd het eerste kind daar geboren en was ik er niet meer weg te slaan. Marie, de vrouw van Teun, heeft mij veel geleerd op het gebied van handwerken, breien en borduren. In de oorlog leerde zij mij zelfs hoe ik de melkjasjes van Teun moest verstellen. Want nieuwe waren niet meer te koop. Ik plakte ook veel boter- en melkbonnen. Daar stond tegenover dat ik dan mocht mee-eten.

Foto uit 1928 gemaakt met een zelfontspanner:

1. Franz Höfer
2. Adriaan Primus, Wethouder in Ouder-Amstel
3. An Kuiper
4. Kees Wortel
5. Stientje Steverding, de huishoudster
6. Gerarda Wortel-de Heij
7. Cor Wortel met dochter Kitty op schoot
8. Jo Primus
9. Tiny Wortel
10. Witte (Louis) Kuiper

Op het bankje vlnr:

- Cor Blom
- Antoon Geijssel
- Johanna Geijssel
- Marietje Blom

De woningen aan de Rijksstraatweg 116 – 114 Voor en na de verbreding van de weg.

NEVERLAK In de oorlogstijd tijd werkte ik wel op kantoor, maar aangezien de Fabriek geen contingenten (toewijzingen) meer kreeg om nog verf te produceren en de mannen niet meer naar de fabriek durfden te komen, ging ik een dag in de week naar de post kijken. Ik belde dat dan door aan de directeur A. van Wersch in Laren. Vrijdags bracht ik de loonzakjes naar Amsterdam, die daar dan verder gedistribueerd werden.

VERBREDING VAN DE RIJKSSTRAATWEG. Begin 30-er jaren werd begonnen met de verbreding van de Rijksstraatweg. Alles werd gesloopt en het werd er niet mooier op. Er kwam een voetpad en een rijwielpad. Sloten werden gedempt, de boerderijpoorten werden afgebroken en ook de bruggetjes voor de huizen moesten er aan geloven. Voor de jeugd gaf het veel plezier: bergen zand en biezen matten, die als een soort drijvers in de sloot werden geplaatst, dus bijna natte voeten als je naar huis ging.

Wat ik nooit begrepen heb: het fietspad hield op bij huisnummer 112. De fietsers moesten dan oversteken naar de linkerkant. En het voetpad hield abrupt op bij nummer 116. Was dat toen al lange termijnvisie??

Ook de spoordijk werd in die tijd aanmerkelijk verhoogd en kwam zeker zo'n 30 meter naar de bebouwing toe. De trein reed bijna door de slaapkamer van mijn broer. Het stationnetje moest ook verdwijnen.

Dat was voor mij heel jammer want als ik zag dat het sein omhoog ging rende ik de Soelweg af om Tet Bakker en mij zusje Tiny af te halen, die in Amsterdam op school gingen.

Op de foto vlnr: Corrie Primus, Tetje Bakker en Tiny Wortel. (Tet Hogen-Bakker woont nu met haar man in de Berkenstraat) De familie Bakker woonde vroeger schuin tegenover ons op de Soelweg.

Door de verandering aan de spoorbaan verdween de overgang naar de boerderij van Kees de Jong, de onbewaakte overweg naar het Zwarte Laantje en ook de overgang naar de Ouderkerkerlaan. De bewoners achter de dijk zaten wel geïsoleerd.

Langs de spoordijk kwam wel een eigen weg. De boeren die vroeger met hun karren over de dijk konden, moesten nu door twee tunneltjes onder de dijk door om bij hun land te komen. Ook de brede spoorloot waar veel op geschaatst werd moest verdwijnen en wat er voor terugkwam waren smalle stinkende prutslootjes!

Toch woonden wij leuk op de Rijksstraatweg: Tegenover ons woonde Evert Fakkeldij. Aan de ene kant het woonhuis en aan de andere kant de sigarenwinkel. Je kon er ook papierwaren kopen en bidprentjes werden ook veelal via hem gedrukt. Naast Fakkeldij de garage van Gijs Verberkt. In mijn geest zie ik nog altijd die gele Shellpomp (moest met de hand bediend worden) en daarvoor een grote plank waarop stond: *Benzine 9 ct. per liter*

Daarnaast lag de slagerij van Van Walbeek met dat steegje waar die krijsende varkens ingedreven werden op weg naar de slachtbank. Het ging je echt door merg en been en soms kon je er niet van slapen. Naast Van Walbeek woonde de familie Blom. Hij werkte bij Nieuw-Engeland aan het Koningsplein en hij was kerkmeester. Hun kinderen waren ouder dan ik was, maar hadden veel contact met mijn broer Kees en zus Tiny en de Primusmeisjes. In de schuur werd heel wat met elkaar geklaverjast!

1. Dokter Jansen
2. Leo de Jong
3. Cornelis Wortel
4. Mevr. Krijgsman, uit de Kloosterstraat. Tijdens verlof vond Kitty onderdak bij haar.
5. Gerarda Wortel
6. G. van Dijk, eigenaar van de woningen op de hoek van de Rijksstraatweg en de Kloosterstraat.

1954: Ter herinnering aan het 25-jarig bestaan van het Wit-Gele Kruis, een katholieke instelling op gebied van zieken- en gezondheidszorg. Op de foto het bestuur van de kruisvereniging van Ouder-Amstel.

VERHUIZING In 1946 verhuisden wij naar de Burgemeester Van Damstraat 14. Mijn vader had dat huis gekocht en het was natuurlijk veel ruimer en moderner. Ik werkte al een tijdje op de Keizersgracht in Amsterdam en had al zwaar verkering. Mijn vriendenkring had zich ondertussen verplaatst naar Betondorp. Daar woonde mijn vriend ook. (Kitty op de foto hiernaast in het zijraam).

In 1950 zijn wij getrouwd en genoten inwoning op de etage van de Van Damstraat. Wij kregen vier kinderen Joep (1953), Thea (1954), Lucia (1955) en Rob (1967), Mijn man werd door vatenfabrikant Van Leer uitgezonden naar Nigeria en Kameroen van 1953-1964. Toen wij uit Afrika terugkwamen hebben wij het huis van mijn ouders gekocht met het vaste plan om niet meer weg te gaan. Wel kwam de bouw van de Bijlmer steeds meer in zicht, maar toen de eerste flats er stonden leek het allemaal nog zo ver weg. Vanaf het balkon hadden wij toch nog een riant uitzicht.

Het uitzicht vanuit Burg. Van Damstraat 14

Pastoor vd Kolk doopt Joep

De bebouwing kwam snel dichterbij en wij kregen het gevoel ingesloten te worden. Daarom: in 1972 de knoop doorgemaakt en voorgoed vertrokken naar Duitsland.

Ik houd op met mijn betoog. Moet ik nog vertellen hoe vernederend het was als je door de pastoor de kerk uit werd gestuurd omdat je witte sokjes droeg. Zelfs toen ik getrouwd was omdat mijn armen te bloot waren! Ook op school: 's zomers moesten de mouwen van je jurk een lengte hebben tot over je elleboog. Zo niet dan werden er stofdoeken aangespeld door de nonnen. Je zou er toch een trauma aan overhouden!

Op deze foto uit het familiearchief Wortel (1906): leerlingen van de openbare school gevestigd in het Paxgebouw tegenover de Hervormde Kerk aan de Rijksstraatweg staan twee zusjes van Cornelis Wortel: Annie en Truus.

Drie kinderen van de familie De Heij staan er ook op namelijk; Mies, Dorus en Hein.

Kindertijd in Duivendrecht van onze ouders en van onszelf

1. Tiny Wortel
2. Rie Blom
3. Rie Walbeek
4. Bertus Blom
5. Cor Blom
6. Gerrit Walbeek
7. Kees Wortel
8. Antoon Geijsel
- 9 en 10 broertjes Hanstede
11. Ben Geijsel

Foto: Midden jaren twintig van de vorige eeuw.

Het weiland tegenover het huis van de familie Wortel, naast de familie Blom, eind van de Rijksstraatweg. In de verte de Diemerlaan.

Wij hadden met z'n vieren een hele fijne dag in Duivendrecht, die 8^e augustus 2007.

De koffie bij de pastoor was heerlijk. Geluncht bij Jan&Jan, ook goed. Wij vonden wel dat het winkelcentrum erg stil en doods was. Naderhand nog lekker gegeten bij de Lotgenoten.

Toch ben ik er niet echt vrolijker van geworden..... Hoe lang zal Duivendrecht nog bestaan?
Wanneer wordt het een stukje Bijlmer??

Kitty Wortel-Schouten

De vader van Kitty Schouten-Wortel, Cornelis Wortel (1890-1967), was de oudste van 5 kinderen van opoe Wortel. Zijn broer Rinus (1891-1979) zette na de dood van opoe het galanteriewinkeltje samen met zijn echtgenote Dora (“tante Door”) voort.

Cornelis Wortel en zijn broer Rinus Wortel op oudere leeftijd

Cornelis is de vader van de zusjes Tiny, Kitty en Thea Wortel. Rinus is de grootvader van naamgenoot Rinus Wortel, een zoon van Kees. 4 kinderen van de beide broers hebben de historie van de familie Wortel in Duivendrecht na zo veel lange jaren weer tot leven gebracht.

Na de dood van zijn echtgenote Door heeft opa Rinus Wortel nog jaren in het huisje aan de Rijksstraatweg 223 gewoond. Peter en Marjo Griffefjoen, die sinds 1973 op nummer 225-227 wonen, hebben Rinus nog als buurman gekend. Toen Opa het vroegere galanteriewinkeltje verliet heeft het huis, dat eigendom was van Ferd van Schaik van de overkant, 17 jaar lang leeg gestaan. Een tijd heeft de firma Pex er nog horlogebanden in opgeslagen.

Het pand verwaarloosde sterk.

Rob Wintershoven kocht het pand Rijksstraatweg 223 voor zijn dochter, maar zij heeft er niet gewoond. Het pand is doorverkocht aan elektricien Paul Roothman. Hij heeft het pand opgeknapt en er negen jaar gewoond. Nadat Paul verhuisde naar Midden-Beemster heeft het pand opnieuw lang leeggestaan.

Maar nu is het charmante huisje weer bewoond door R.Y.Brands.

Rijksstraatweg nu: links nummer 223, rechts nummer 227-225 de woning van Peter en Marjo Griffefjoen. En om de hoek twee bedrijven. Op nummer 229: Spiritual Care Duivendrecht en Service Organisatie Fernandes .

Drie generaties

Het gouden huwelijkspaar Dora van 't Woud en Rinus Wortel trouwden in 1913. Zij zetten nog jaren het galanteriewinkeltje van Opoe Wortel voort. Rinus maakte paraffine in de cocaïnefabriek aan de Duivendrechtsekade en Dora bestierde het grote gezin en het winkeltje.

Hun zoon Kees Wortel en echtgenoot Rie op hun trouwdag. Kees werkte bij Rath en Doodeheefver, ook aan de Duivendrechtsekade.

Hun zoon oudste zoon Rinus Wortel, naamgenoot van opa. Geboren in Duivendrecht, Kloosterstraat 100, 2 hoog. Het gezin groeide en verhuisde achtereenvolgens naar de Azalesatraat 31, 1 hoog en toen de woningen aan de Begoniastraat gereed kwamen naar 42, 1 hoog, aan het water.

Rijksweg 223 met Opoe voor haar winkeltje. Opoe stierf in 1932.

Rinus (geb.1949) en Ria Wortel (geb.1951) met hun ouders Rie en Kees.

Deze foto is gemaakt midden jaren vijftig van de vorige eeuw voor Rijksweg 221, rechts ligt het winkeltje van Opoe Wortel. In het huis op nummer 221 woonde Wim Eijk met zijn ouders en oudere zus Emma. Vader Eijk was een dunne lange man. Moeder Eijk was pedicure. Wim Eijk, geboren in Duivendrecht op 22 juni 1953, is op 26 januari 2008 geïnstalleerd als aartsbisschop van Utrecht.

Rinus Wortel (1949) kwam met zijn vrouw Truus na hun huwelijk te wonen in het hoekhuis van eigenaar van Wees aan de Diemerlaan. Oude foto's van de Diemerlaan op blz. 25. Toen de Kloosterstraat 102, 1 hoog vrij kwam verhuisden zij. Samen met ome Jan Wesseling en buurman Neering huurde Rinus van de gemeente Ouder-Amstel een stukje grond aan het eind van die straat. Daar waar eerst het Clarissenklooster (afgebroken in 1968) stond. Een soort moestuin werd het. Rinus had het achterste deel met een kippenhok en zelfs bijenkasten. Rinus werkte als timmerman veel voor aannemingsbedrijf Jos Beukeboom, Kloosterstraat 17. In 1985 vertrok Rinus met echtgenote Truus en de dochters Petra, Yolanda en Patricia naar een nieuwbouwwoning aan de Overweg in Ouderkerk aan de Amstel.

De Diemerlaan

Van de Diemerlaan in Duivendrecht is niets meer over. De Diemerlaan ligt in de Venserpolder. De Venser was een vrij brede sloot die langs het vrachtspoor liep, dat de Rijksstraatweg kruiste. In Diemen ligt nu nog de Oud-Diemerlaan. Rinus Wortel leende ons twee foto's van de Diemerlaan uit zijn archief:

Rinus meent dat deze foto genomen is bij het inhalen van een neomist (jonge priester).
Op de achtergrond de huizen van de Diemerlaan.

Woningen aan de Diemerlaan in Duivendrecht

Rinus Wortel koestert een glazen paarse fruitschaal die hij uit het galanterieënwinkeltje van opa Rinus cadeau gekregen heeft bij zijn verloving met Truus.

Rinus schiet in de lach als hij vertelt hoe zijn Oma Dora opa een keer opsloot in het kolenhok opzij van het huis aan Rijksstraatweg 223.
“Hij was zóóó vervelend”.

Later was het hok de berging voor de Kaptein Mobylette

Rinus herinnert zich nog oom Han en tante Rie Wortel, die boven het café aan het eind van de Rijksstraatweg woonden. De dochter van Rie, mevrouw Beukeboom uit Diemen vertelt:

Mevrouw **Rie Kooijman-Wortel**, de oudste dochter van Rinus en Dora, overleed vorig jaar.

Met haar broertjes en zusjes woonde zij, omdat vader Rinus daar in de buurt bij de cocaïnefabriek werkte, in Het Buurtje achter de Cinetone-studio's aan de Duivendrechtsekade. Toen haar ouders het winkeltje in galanterieën overnamen van Opoe Wortel woonde het hele gezin: Vader Rinus, moeder Dora en de kinderen Rie, Kees, Jan, Truus, Doortje en Henk in het achterhuis van het winkeltje aan de Rijksstraatweg nummer 223. Rie is Duivendrecht haar hele leven - zij werd 92 jaar - trouw gebleven. Een korte tijd slechts woonde zij in Amsterdam daarna in de Korenbloemstraat, de Tamarindestraat en samen woonden "tante Rie Wortel en ome Han Kooijman" ook nog 10 jaar boven café Wiegmans, in de zogenoemde dienstwoning. Nu ligt op die locatie aan de Rijksstraatweg 215-217 eetcafé Lotgenoten.

Vervolgens betrok zij met haar man een flatwoning in het Azaleahof, gevolgd door een plek in het ouderenwoonproject De Bolster aan het Kastanjepad.

De laatste jaren van haar leven verbleef zij in zorgcentrum 't Reijgersbosch.

Over Strandvliet / Strandvlied gesproken

Thea (1930) en Kitty (1925) Wortel in de achtertuin met uitzicht op boerderij Strandvliet.

Die lieve konijntjes werden met Kerst geslacht, maar de meisjes aten ze niet....

De monumentale hoeve Strandvliet uit 1750 aan de Rijksstraatweg 110 (oude nummering)

STRANDVLIET

Afgebroken in 1972 (besluit juli 1970) om plaats te maken voor de oostlijn van de metro.
Links nr.112 Bewoners: familie Manché, familie Beukeboom. Foto: Lammert van der Vaart

1968: De Poort (zo werd in Duivendrecht de toegang genoemd) en de oprijlaan

Het mooie hekwerk is rigoures afgeslepen. Het opschrift : “Strandvliet 1750” met twee koeien erop afgebeeld op houten panelen, is bij de sloop gered en wordt zorgvuldig *ergens* door iemand bewaard. De Stichting Oud-Duivendrecht kent dit verhaal al jaren en zou heel graag een afbeelding van dat paneel van Strandvliet van de onbekende eigenaar ontvangen. Wij willen ook zelf een foto komen maken.

Op zoek naar de historie van het gesloopte Strandvliet ontdekte wij nog een Strandvliet in onze gemeente en die geschiedenis willen wij graag met u, onze lezers, delen:

In 1682 kocht Gijsbert de David Strantwijk, regent van het Aalmoezeniershuis te Amsterdam een hofstede aan de Amstel. Hiermee is de naam deels verklaard; 'vlied' of 'vliet' is een ander woord voor 'wijk', een plaats om zijn toevlucht te zoeken. De boerderij ligt aan de Binnenweg 18 in Ouderkerk aan de Amstel. Gijsbert Strantwijk was getrouwd met Maria Hobbe; zij kregen vier kinderen. Twee van hen erfden de boerderij. De hofstede brandde in 1761 grotendeels af, maar werd onmiddellijk herbouwd. Daarna volgde een lange reeks van eigenaars uit de familie Strantwijk. Meer dan 150 stuks grondpapieren behandelen hoe het bezit van eigenaar wisselde. Vanaf 1921 wonen er generaties Schoenmaker op Strandvliet.

Bij de heer W.K. Schoenmaker hangt deze oude prent in de kamer van het winterhuis van Strandvliet aan de Binnenweg 18a in Ouderkerk aan de Amstel (foto onder: 2008)

De redactie vindt de heer W.K. Schoenmaker (Willem Kors, geboren in 1925) bereid om ons te ontvangen en om alles te vertellen en te laten zien wat hij weet van de geschiedenis van “zijn” boerderij Strandvlied aan de Amstel, gelegen in de Groot-Duivendrechtse Polder. Als wij op een hete zomerdag aanbellen bij het winterhuis op 18a, waar dhr. Schoenmaker woont sinds hij de boerderij verkocht heeft aan de familie den Boer, staan de klompen voor de deur.

Wim Schoenmaker is geboren en getogen op Strandvlied. Hij ging in Ouderkerk naar de openbare lagere school, waar toen net meester Jan Hekman, later schoolhoofd, aangesteld werd. Op de hoeve leerde hij het vak in de praktijk van zijn ouders en in Utrecht volgde hij de middelbare landbouwschool. In Utrecht was Wim bij mensen in de kost.

Uit de stukken weet hij dat de regent de hofstede kocht voor 7000 gulden en een paar stuivers. In 1921 trouwden de ouders van Wim: Gerardus Schoenmaker en Rijkje Bellaar.

Haar vader was eigenaar van Strandvlied. Ook in de vorige generaties Bellaar was Strandvlied familiebezit.

De Familie Bellaar:

Te beginnen met Willem Bellaar, geboren in 1797. Hij is een zoon van Kors Bellaar.

Willem Bellaar, geboren: 10-03-1797 te Ouder-Amstel. Overleden: 15-11-1890 te Ouder-Amstel. Hij is gehuwd op 14-06-1828 te Ouder-Amstel met Hendrikje van Oostveen.

Hendrikje is geboren in 1807 Nieuw Loosdrecht en overleden in 1890 te Ouder-Amstel.

Kinderen uit dit huwelijk zijn:

1.Kors Bellaar (1829) 2.Arie Bellaar (1830) 3.Gerrit Bellaar (1832) 4. Willem Bellaar (1834)

Kors Bellaar (1829) huwde met Marretje Dros. Zij woonden op de boerderij “Overweg” aan de Binnenweg te Ouder-Amstel, welke hij in 1872 kocht. In 1888 verkocht moeder Hendrikje de boerderij Strandvlied aan Kors. In 1889 doet Kors “Strandvliet”over aan zijn zoon Willem Bellaar. Willem Bellaar huwt met Marretje Meyers. Zij kregen drie kinderen:

1. Kors, die slechts 17 jaar oud geworden is. Overleden aan tbc (vliegende tering).
2. Marretje Bellaar huwt met Hendrik Jurriën
3. Rijkje Bellaar geboren 09-08-1895 te Ouder-Amstel en overleden te Ouder-Amstel 10-05-1961

Uit het huwelijk (1921) van Rijkje Bellaar en Gerardus Schoenmaker, geboren te Ouder-Amstel 09-10-1889 en overleden te Amsterdam 06-04-1966 worden geboren:

Tina (Tine) Schoenmaker (21-08-1922) en Willem Kors Schoenmaker (24-02-1925).

Tine trouwt in 1948 te Ouder-Amstel met Barend van Zadelhof (1919), een zoon van Jan Hendrik Zadelhof, veehouder op “Boslust”.

Toen de steden zeer bescheiden van omvang waren en de welvaart gering, dacht men niet aan recreatief buiten wonen. Bovendien was het daar onveilig. Vanaf het einde van de zestiende eeuw veranderde dat. In een stad als Amsterdam groeide de bevolking en bij de (dunne) bovenlaag nam de financiële armslag toe.

In de winter was het platteland nogal onherbergzaam, mede als gevolg van de zeer slechte toestand van de wegen, maar in de zomer was het in de stad niet altijd aangenaam. Bij hogere temperaturen hing er een permanente stank, die vooral opsteeg uit de grachten. Lange tijd dacht men dat men door die bedorven lucht een besmettelijke ziekte kon oplopen.

Reden te meer om de stad soms te ontvluchten.

De welvarende burgers hadden weinig beleggingsmogelijkheden. Het lag het meest voor de hand om buiten de stad landerijen te kopen. Er lag ook een statusmotief aan ten grondslag. Gaandeweg kocht men ook ambachtsheerlijkheden (lokale overheidsrechten), zodat men zich heer van een bepaalde plaats kon noemen. Dat leek een beetje op landadelijke afkomst, een begerenswaardige status. Bovendien kon men als landeigenaar jacht- en visrecht uitoefenen, eveneens een feodaal trekje. In de omgeving van Ouderkerk hadden verschillende Amsterdammers de beschikking over een eigen bank in de kerk.

Wie tevens bedrijfsgebouwen kocht of liet bouwen, verzuimde niet de mooi-kamer voor hem en zijn gezin te reserveren. Een stap verder - in het verlengde van de toenemende welvaart - was de bouw van een optrekje naast of op de plaats van de boerderij. Daar kon men dan de zomermaanden doorbrengen in landelijke rust.

Het bouwen langs de Amstel bood vele voordelen. De afstand was zodanig dat men voeling kon houden met het stedelijke leven zonder last te hebben van de aan de stad verbonden nadelen. Over het water of langs de Amsteldijk kon men van en naar de stad trekken. Sommigen hadden hun eigen jacht en/of karos.

Als we het hebben over buitenplaatsen langs de Amstel dan rijst voor ons geestesoog het beeld van een reeks prestigieuze gebouwen, die met elkaar wedijverden in schoonheid. In werkelijkheid ging het om niet veel meer dan tien royale buitenplaatsen, maar die trokken dan ook de aandacht en werden veelvuldig afgebeeld.

Veel groter is het aantal verbouwde boerderijen en verblijven van bescheiden omvang. Het waren er ongeveer vijftig. De beeldvorming wordt ook vertekend omdat alle zomerverblijven, groot en klein, voorzien werden van mooie namen.

De grote buitenplaatsen werden omzoomd door fraaie tuinen, aangelegd naar de smaak van de tijd. Deze tuinen, waarvan de wandelaar langs de Amsteldijk overigens slechts een glimp te zien kreeg, waren versierd met beelden, waterpartijen en uitheemse planten en bomen.

Het valt op dat de westkant van de Amstel veel meer in trek was dan de oostzijde. Die kant werd vanouds al aangeduid als de "stille" zijde. Daar was dus beduidend minder verkeer en dat had tot gevolg dat de toestand van de weg zelfs beneden toenmalig peil was. Dicht bij Ouderkerk waren er wel een paar buitenplaatsjes: Boschlust en Karssenhof. Ook tegenover de herberg 't Kalfje stond er één in het midden van de achttiende eeuw: Clarenbeek.

De zomerse invasie van rijke Amsterdammers niet zonder belang. Het verschafte enige werkgelegenheid en klandizie. Belangrijker was dat het ambachtsbestuur (gemeente-bestuur) ook enkele belastingen kon heffen van deze vermogende lieden. Lange tijd werden de mensen in algemene kennisgevingen aangesproken als ingezetenen en opgezetenen. Opgezetenen waren de zomergasten. Deze opgezetenen lieten zich bij bepaalde gelegenheden wel degelijk iets gelegen liggen aan de directe omgeving. Toen de Pruisische invallers op 2 oktober 1787 de diaconiekas te Ouderkerk hadden leeggeroofd, brachten vooral de bewoners van de buitenplaatsen f. 480,- bij elkaar ten behoeve van de Ouderkerkse armen. Niet lang daarna begon het aantal buitenplaatsen terug te lopen als gevolg van afbraak.

Strandvlied (op het hek met een 'd' geschreven) ligt aan de "stille" kant van de Amstel, aan de oostzijde en ontwikkelde zich als boerenhofstede in de Duivendrechtse polder.

Detail van een kaart uit 1849.

Links is Strandvliet in Ouderkerk aangegeven en rechts Strandvliet in Duivendrecht.

De eigenaren van Strandvliet aan de Amstel hielden op het gebied achter de boerenhofstede vee, voornamelijk koeien. En....in 1750 lieten zij in Duivendrecht **een tweede Strandvliet** bouwen. De heer zette pachters in deze boerderij en zo kreeg hij wat men noemde: Strandvliet, een voorste deel aan de Amstel en een achterste deel in Duivendrecht, aan het eind van de Duivendrechtse polder op de grens met de Venserpolder. De grens van het land van Strandvliet / Strandvliet werd eeuwenlang gevormd met het grond gebied van de hoeve van "t Is Niet Anders" enerzijds en "Mijn Genoegen" anderzijds. De kosten voor de herbouw van Strandvliet aan de Amstel in 1762 - bij de felle brand in 1761 brandde de hofstede grotendeels af - waren torenhoog en de heer van Strantwijk was gedwongen het andere Strandvliet in Duivendrecht te verkopen.

Wim Schoenmaker's vader Gerard (1889-1966) kwam van een boerderij aan de Ronde Hoep. Zijn oudere broer nam de boerderij over en Gerard huwde met Rijkje Bellaar in 1921 en kwam zo in het bezit van Strandvlied.

Aan het begin van de Binnenweg ligt Molen De Zwaan. Vroeger echter hadden de molens de naam van de eigenaar/bewoner. Vergelijk de molens Van Portengen. De Zwaan heette vroeger "Kort" en de eigenaar was tevens schoenmaker. In Ouderkerk op het Kampje was de schoenwinkel van Kort.

Vlakbij Strandvlied, in het bos, lag de achtkantige Watermolen van Schuttel. Daarbij stond het huisje voor de daggelders die op Strandvlied werkten. Zij werden daggelders genoemd, maar waren het gehele jaar door in dienst. In de hooitijd maakten men bovendien gebruik van los personeel, dat langs kwam en zich aanbood.

Toen de molen vervangen werd door een elektrisch gemaal en de kap eraf stormde is de molen met de omliggende grond aangeboden aan de eigenaar van Strandvlied onder voorwaarde dat alle sloten gedempt moesten worden. Van dat aanbod zag men vanaf. Maar... Onderwijzer Van Twisk uit Amsterdam dumpte materiaal van afgebroken woningen uit de stad in die vaarten en sloten van de Groot-Duivendrechtse Polder, kocht het gebied op en verbouwde de molen tot woonhuis. Deze molen en het daggelderhuis staan er nu nog. De molen is, door het "bos" rondom, van de weg en het fietspad af nauwelijks nog te zien.

Van Twisk bouwde op zijn terrein twee kippenhokken, die hij herhaaldelijk vergrootte. Uiteindelijk kreeg hij voor de plekken van die kippenhokken bouwvergunningen en nu staan er mooie huizen op die plek. Deze huizen ten noorden van Strandvlied zijn de laatste Ouderkerkse huizen aan de Amstel, daarna begint Amsterdam en buigt het fietspad rechts af naar Duivendrecht, de Utrechtse weg snelweg A2 over.

Het achterste huis is het daggeldershuis, waar de arbeiders van Strandvlied woonden.

Het veehoudersbedrijf ontwikkelde zich: van melkbussen naar melktank. Dat waren grote investeringen. Wim legde zich meer toe op de handel. Op Strandvlied werden magere koeien vetrijp gemaakt. Van melkkoe naar mestkoe. Uit die tijd kent de heer Schoenmaker veehandelaar van Vliet, die aan de Rijksstraatweg 145 in Duivendrecht, een (nu afgebroken) boerderij bezat. Daar waar nu de Bascule ligt, een centrum voor kinder- en jeugdpsychiatrie.

De echtgenote van Wim Schoenmaker, Jannetje Brandse uit de Bullewijk, maakte kaas op de boerderij. Deze boerenkaas vond gretig aftrek in de omgeving. Een bordje "Kaas te koop" was niet nodig! 6 jaar geleden deed Wim het veebedrijf over aan het jonge paar Den Boer. Zelf woont hij nu in het winterhuis, waar voorheen ook zijn ouders woonden toen hij het boerenbedrijf overnam. De woonkamer van het winterhuis was de plaats waar gestookt werd.

In de woonkamer van het winterhuis van Strandvliet aan de Amstel hangt dit schilderij. Het riet van de hooiberg is nog aangebracht door de molenaar Van Portengen.

Het weiland achter de hoeve liep helemaal door tot aan Strandvliet in Duivendrecht. Het land van Kees de Jong van boerderij "t Is Niet Anders" uit Duivendrecht (raadslid van Ouder-Amstel) liep weer helemaal door tot aan de Amstel, nabij Strandvliet aan de Amstel.

In 1953 wordt de verharding van beide rijbanen Utrechtsebrug - Ouderkerk aan de Amstel in uitvoering genomen. In 1954 is de nieuwe A2 gereed als betonbaan met van klinkers voorziene verharde "vluchtbermen". Bij de openstelling was de Utrechtsebrug nog niet helemaal klaar.

Ooit was dit het aaneengesloten weidegebied van de Klein-Duivendrechtse en de Groot-Duivendrechtse polder tussen het oostelijk deel van de Amstel in Ouderkerk en de Duivendrechtse Laan (later de Rijksstraatweg) in Duivendrecht.

Mart Ribbens vult aan: Waarschijnlijk gaf de zoon van Gijsbert, Hobbe Strantwijk, de naam Strandvliet aan de hofstede aan de Amstel. In de stukken staat de naam van het Ouderkerkse Strandvliet afwisselend met een “d” of een “t” vermeld. Na een brand van de bijgebouwen in 1761 werd huis Strandvliet in steen herbouwd. In de laatste decennia van de 18e eeuw, onder Johannes de Weer de Wit, blijkt het huis annex boerderij aan de Amstel te zijn gebruikt als buitenplaats. Bij overlijden van De Weer de Wit is namelijk sprake van een buitenplaats met boerderij. Bij verkoop in 1805 werden dan ook tuinsieraden verkocht en in 1808 werd een koepel geveild. Voor het herenhuis werd in 1809 een sloopvergunning aangevraagd.

Johannes Vermeer's schilderij Het Concert is in bezit geweest van een Strantwijk:

The first reference to this painting can be found in the sale Johannes Lodewijk Strantwijk, Amsterdam, 1780.

Subsequently, sale to Monsieur van Leyden, Paris, 1804; sale London (Foster), 1835; sale to Admiral Lysaght et al., London (Christie), 1860; sale to Demidoff, Paris, 1869; sale to (heirs) Thoré-Bürger, Paris, 1892; it was acquired by Mrs. Isabella Stewart Gardner. The painting was stolen in 1991 from the Isabella Stewart Gardner Museum, Boston and has not been recovered since.

Het door oud-Duivendrechters zo zeer geliefde Strandvliet is altijd een boerenbedrijf geweest.

Zwarte Laantje 1, voorheen wijk E 68. Ten westen van het spoor, waar nu het station is. Gesloopt. Sinds 1666 bekend uit de stukken. Was gelegen in Duivendrecht en strekte zich met een dwarskamp van 577 roeden noordwestelijk uit de Amstel en oostwaarts tot ‘de Deuwendrechte weg’ en vandaar met een kamp van 688 roeden tot aan ‘de Vensche’.

In 1909 gaat de hoeve naar 5 eigenaars en uiteindelijk komt B 518 op naam van de Staatspoorwegen en in 1963 op naam van de Ned. Spoorwegen te Utrecht.

En zo is ook deze boerderij is ten offer gevallen aan de uitbreiding van het spoorwegnet.

De weduwe H.A. de Jong bestierde in 1915 de boerderij en bij de nieuwe huisnummering per 1-1-1927 is C.H. de Jong de bewoner.

Mieke van Dijk heeft het allemaal eens uitgezocht. Zie S&O, jrg.18, nr.2, juni 2002, blz.7-9.

DE KLASSEFOTO VAN

KITTY WORTEL

1936: ZESDE KLAS S.JOANNESCHOOL

1. Han van Dijk	16. Paula Braam
2. Manus van der Weijden (lieveling van Zuster Clara)	17. Nel Burghout
3. Roos van der Kroon	18. Riekie van Schaick
4. Cor de Jong	19. Rina Oosterveer
5. .... van Blokland	20. Annie Beukeboom
6. Mia Palmén	21. Annie Pronk
7. Trientje Meijer	22. ... Pronk (?)
8. Corry van Dolen (van de bakker)	23. Cor Clement
9. Sientje van der Heijden	24.
10. Annie van Wees	25.
11. Lucia Hanstede (vader bij de politie)	26. Heintje de Graaf
12. Kitty Wortel	27. Piet de Jong
13. Greetje Braam	28.
14. Ali Vermeulen	29. Maarten de Graaf
15. Tonia Redegeld	30.

(WETENS-)AARDIGHEDEN

Het is gelukt! De verloren gewaande en teruggevonden 16 mm film zwart-wit film "Stadrand" is door het filmmuseum voor de SOD op een dvd gezet om aan u te kunnen tonen. Welkom!

De filmmaakster, mevrouw Digna Sinke, komt op **Open Monumentendag zaterdag 13 september** naar Duivendrecht om haar film toe te lichten.

Hoe laat precies? Dat leest u op de flyers in het dorp en in de Amstelgids.

In d'Oude School kunt u tijdens **Open Monumentendag zaterdag 13 september** in de middag u genieten van de tweede Nederlandse geluidsfilm "De Jantjes" uit 1934, met de onverslijtbare liedjes *Draaien* en *Omdat ik zoveel van je hou*. Vanwege de verwachte grote drukte zijn er 2 voorstellingen gepland. De toegang is **gratis** en dus is het voor iedereen mogelijk om het oude kassucces, opgenomen aan de Duivendrechtse kade (opnieuw) te zien. Het betreft de verfilming van het toneelstuk van Herman Bouber over een groep mannen die na misleiding, misverstanden en teleurstellingen in verschillende relaties besluiten om bij de marine te gaan en 'Jantjes' te worden.

Aanvangstijden treft u aan in de Amstelgids en op de posters in het dorp.

Brenda Broekhuizen, derdejaarsstudente Geschiedenis aan de Universiteit van Amsterdam, woont ruim een jaar in Duivendrecht. Zij heeft een scriptie geschreven over de impact die de verstedelijking van Duivendrecht had op het dagelijks leven van de gewone inwoners, maar ook op de gemeenschap in het algemeen: is er nog iets van de oude dorpsgemeenschap behouden door de jaren heen, of zijn er bijna geen families meer te vinden in Duivendrecht die er al generaties wonen?

Haar onderzoek, dat beoordeeld is met een 8,5, gaat over de jaren 1930-2000. De bestuursleden van de SOD hebben Brenda graag op weg geholpen en Netty Pieneman - de Jonge en Bertus en An Wierdsma – Bon hebben haar uitgebreid op de hoogte gebracht van de verschillende nieuwe situaties, die telkens grote veranderingen met zich meebrachten. Een exemplaar van deze microstoria van B. Broekhuizen ligt ter inzage in de Openbare Bibliotheek in het Dorpshuis, aan het Dorpsplein. Of is te leen bij de SOD.

9 juni 2008 was het 125 jaar geleden dat de eerste steen voor de Sophia'shoeve in Duivendrecht gelegd werd. Rob en Marianne Wintershoven hebben na de omvangrijke restauratie hun boerderij annex atelier Winters-hoven genoemd. Om Sophia eer te geven beeldhouwde Rob haar en tijdens een feestelijke bijeenkomst werd Sophia gedoopt. Zij krijgt een plek in de beeldentuin en zal zo in naam verbonden blijven met de boerderij, die in 2003 een rijksmonument werd. Samen met de daarnaast gelegen Antoniushoeve.

Foto: Sophia tijdens de doop door Rob Wintershoven
Op de achtergrond Mirjam te Brake, redactrice van de Amstelgids

De SOD is vertegenwoordigd bij de Overleggroep voor het nieuw te bouwen Centrum. Het zogenoemde "Dorpshart". De scholen, het dorps huis en het winkelplein zijn aan vernieuwing toe. De SOD streeft voluit behoud van het kleinschalige en groene karakter van ons dorp na.

HOE U KUNT BIJDAGEN

Als abonnee op het blad Oud-Duivendrechtse Saecken betaalt u per nummer een **minimale bijdrage van € 1,50 per nummer**. Bij de postabonnees de bijdrage voor het blad plus de extra de portokosten. U kunt zelf op de wikkel zien hoeveel euro er aan zegels geplakt is.

Het geld dat u meer over kunt/wilt maken komt ten goede aan de Stichting Oud-Duivendrecht.

**Postbank nr.7875172 t.n.v. de Stichting Oud-Duivendrecht
Mw. J.E. Pieneman – de Jonge, Kloosterstraat 22, 1115 BL Duivendrecht**

Wilt u bij de mededelingen op de overschrijving duidelijk vermelden **voor welk afzonderlijk nummer u betaalt**. Bijvoorbeeld: nummer 2, juni 2008.

Het is ook mogelijk om één bedrag en/of donatie **per jaar** te storten op de rekening van de Stichting. U ontvangt er minimaal 3 nummers van ODS per jaar voor terug.

Voor abonnees die het gewend zijn om de bijdrage in de drukkosten en hun donatie in een **envelopje** in de brievenbus te doen bij de redactieleden of bij de penningmeester: dat kan nog steeds. Wilt u svp op de envelop **uw naam** vermelden en **voor welk nummer u betaalt**.

Voor de losse nummers, die u ophaalt bij de bibliotheek in Ouderkerk of Duivendrecht of in het Gemeentelijk Historisch Museum, betaalt u rechtstreeks aan de balie.

De prijzen voor papier en inkt zijn enorm gestegen sinds het eerste nummer ODS verscheen. Het ziet er naar uit dat wij daarom in 2009 de prijs voor het blad moeten verhogen.

Voor abonnementen, adviezen, opmerkingen en suggesties kunt u terecht bij de redactie:

Wil Bart, W.Fenengastraat 50, 1096 BM Amsterdam, T 0206922986
Jo Blom, 't Ven 2, 1115 HB Duivendrecht, T 0206909023 M 0622521536
Netty Pieneman, Kloosterstraat 22, 1115 BL Duivendrecht T 0206990773
Ans Quirijnen, Waddenland 41,1115 XD Duivendrecht, T 0206992574

Het e-mailadres van de SOD is: st.oud-duivendrecht@planet.nl

Als u met Uw verhalen en/of foto's een bijdrage wilt leveren aan Oud-Duivendrechtse Saecken en/of DE WAAIER in de bibliotheek op het Dorpsplein kunt u ook terecht bij de redactie van ODS. In de wisselende panelen van de WAAIER vindt u steeds nieuwe aspecten van de historie van Duivendrecht.

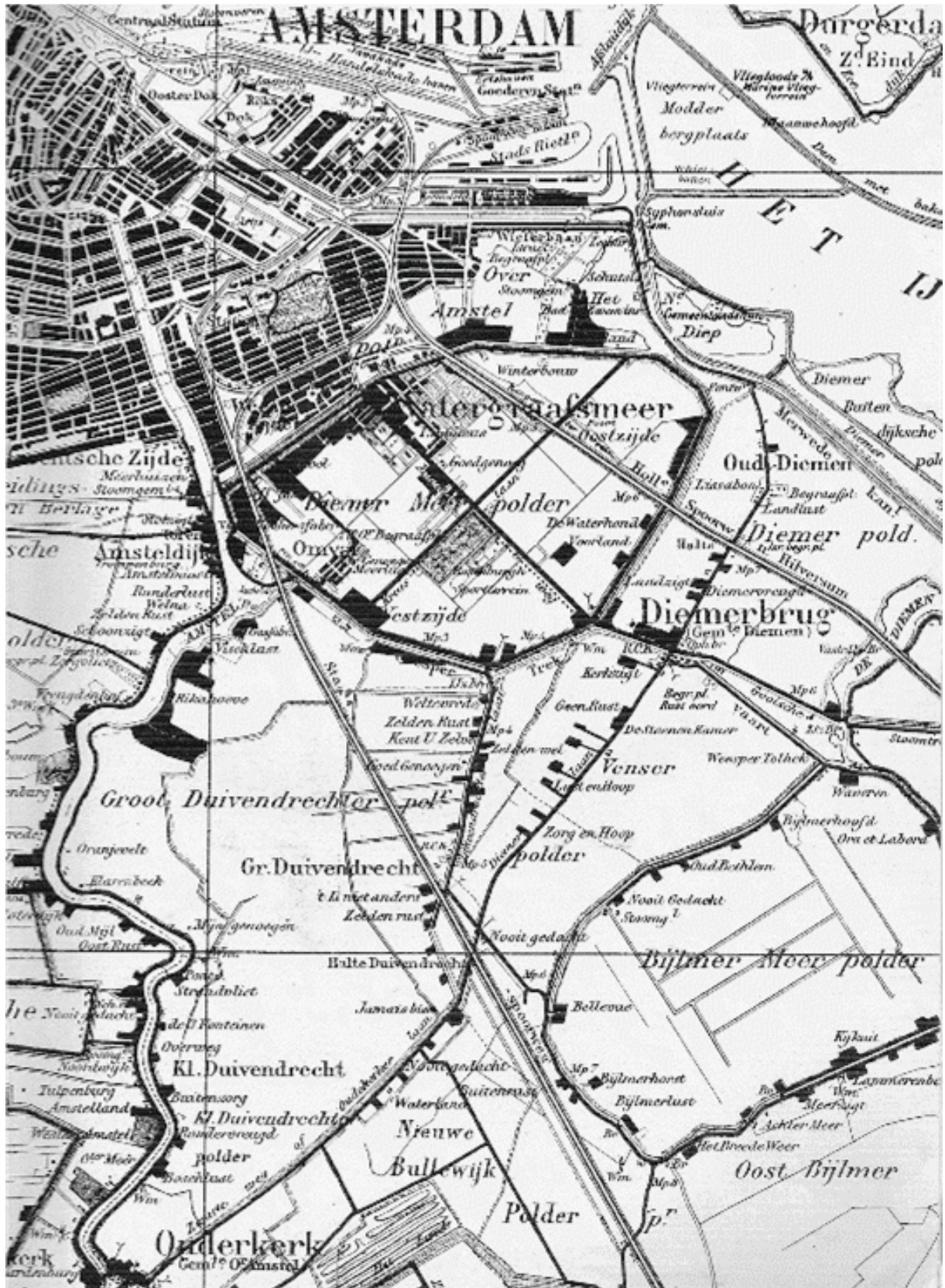
Wilt u met een (eigen) groep wandelen in Duivendrecht, langs de historische objecten die in Duivendrecht nog bewaard gebleven zijn? Neem dan contact op met Jo Blom of Wil Bart. Met deze dames kunt u bespreken waar uw interesse naar uit gaat.

Wij bedanken u voor al uw support in 2008, het jaar waar in de SOD haar 10-jarig bestaan herdenkt. En voor Uw bijdragen al die jaren daarvoor.

Ons motto: Mét u, vóór u en bovenal dóór u!

Duivendrecht ca 1900

o.a. Groot - Duivendrecht en Klein - Duivendrecht Polder en Halte Duivendrecht